f 3.50; uit het busje van Mej. H. te A. *f* 7.69; door Ds. P. van Son *f* 25; door b. b. diakenen te A. *f* 3; door br. H. *f* 0.50; door h. h. collectanten te A. *f* 1; door M. J. te Z. *f* 5 en *f* 2.10; door Mej. H. te A. *f* 1; van M. en A. E. B. *f* 2; van W. M. te A. *f* 1.

Ingekomen bij Ds. J. H. HOUTZAGERS, van J. Baan, Kralingen *f* 5.

Uit de Pers.

Het weekblad de *Roeper* bevatte een stuk van Ds. Feringa met een replik van Prof. Lindeboom, die niet van alle belang ontbloot is.

In het *Handboekje*, door Ds. Feringa en Ds. Littooy uitgegeven, had men, om het zielental op te geven, de uitdrukking gebezigd, dat zóó en zóóveel zielen den kerkeraad erkenden.

Hiertegen wás de *Roeper*, als blijk van Doleantisme, opgekomen; en hiertegen verweert zich Ds. Feringa in dit schrijven:

Zeer geachte Redactie.

In Nr. 3 van *De Roeper* schrijft L. L. aan N. N. eenige bedenkingen over Ds. Feringa in diens schrijven in *De Zuider Kerkbode* en in het mede door hem uitgegeven Handboekje. Wat het eerste betreft, zegt hij: »Dat Ds. Feringa allengs meer in *De Zuiderkerkbode* gaat ijveren gelijk vroeger *De Zeeuwsche Kerkbode* acht ik niet verstandig." Wij namens Ds. Feringa aan L. L. mededeelen, dat hem de Doleantie minstens even heilig is, als voor L. L. de Separatie; dat hij *niet* »allengs wordt" *maar steeds was*: Geestverwant in deze van zijn bizonderen vriend en geliefden Broeder, die indertijd de *Zeeuwsche Kerkbode* redigeerde; en dat zijn zoogenaamd »ijveren" L. L. niet behoeft te ontrusten; dewijl hij alleen ijvert voor naleving van de voorwaarde, waarop de vereeniging is tot stand gekomen. *Dat niet Separatie voor Doleantie, niet Doleantie voor Separatie zou moeten wijken; maar beiden in alles geheel gelijk recht zouden hebben.*

Hierover dus niets meer.

Ten aanzien van het Handboekje wil ik gaarne tusschen L. L. en N. N. als M. M. (middelend man) in het midden staan. L. L. ziet in deze zaak een vijand, die niet bestaat. De Redactie van het Handboekje toch zegt van de opgave van het zielental achter de Kerken: Niet om — gelijk enkelen gemeend hebben — hiermede op eenige wijzen begrenzing van het vaak steeds wassend getal weigerinden aan te wijzen. Deze opgave bedoelt alleen vermelding van *hen, die op het tijdstip der opgave den Kerkeraad erkennen*, en hun gezinnen. — Dit nu vindt L. L. verschrikkelijk. Het antwoord kan kort zijn: Waarom moest het? Omdat een term moest gevonden, die beide methoden *in het midden liet*. Ds. Littooij kon natuurlijk niet »doleerend" (het schimpende »doleantistisch" laten wij voor rekening van L. L.) schrijven: en Ds. Feringa kon natuurlijk *evenmin* de taal der separatie spreken of aanvaarden.

Hebben de Synode dit niet aanvaard? De Synode hebben ook op dit gebied vrijheid gelaten, en niet de Doleantie in Separatie omgesmolten. Getuige Hoofdst. II van de vereenigingsvoorwaarden in Art. 1 en 2.

Waarom ook voor de vroeger Christ Geref. Gemeenten? De Redactie van het Handboekje mocht geen onderscheid tusschen de 680 Kerken kennen, en kon dus niet scheiding tusschen hen maken in deze. En dit was ook volstrekt niet noodig.

Geen enkele Gemeente uit de scheiding kan en zal die kenschetsing van het zielental erkennen. Geen enkele Gemeente kan er billijk bezwaar tegen hebben. Immers indien het zielental *niet alle* leden opgeeft geldt toch van de opgegevenen, dat zij »op het tijdstip der opgave den kerkeraad erkennen." En indien het *wel allen* omvat — eilieve, erkennen dezen dan *niet* den Kerkeraad op het tijdstip der opgave? Meent L. L. waarlijk, dat »de vroeger Christ. Geref. Gemeenten" hun leden liever zouden opmerken als bij voorkeur de Kerkeraad *niet* erkennende? Dán heeft Ds Feringa *beter* gedachte van hen dan L. L.

Het Handboekje heeft dus geen »doleantistisch uithangbord" voor al de Kerken gehangen. Maar evenmin mag het uithangbord der Separatie voor allen. Tenzij L. L. *dit* eische (in strijd met de vereeniging) kan hij mi gerust gesteld zijn.

Uw liefh. hr.
FERINGA.

Klundert, 19 Jan. 1893.

Een schrijven, waarop Prof. Lindeboom dit antwoord gaf:

Wat Ds. F., blijkbaar de hoofd- of eindredactor van het Handboekje, hier tot verdoddelijking van het door L. L. gewraakte voorwoord zegt, is bizonder opmerkenswaard. Zoo komt er duidelijkheid. En 't is vóór alles noodig, dat we goed weten, wat we aan elkander hebben.

Namens L. L. kunnen wij reeds aanstonds mededeelen, dat hij volstrekt niet »het uithangbord der Separatie" eischt, en desalniettemin niet gerustgesteld is door br. F.'s toelichting. Integendeel, blijkt z. i. daaruit, dat die broeders en redacteuren zich vergissen, die op zulke »vliegen" — gelijk dergelijke termen eu uitspraken wel eens genoemd worden — geen acht slaan, en het allerminst noodig achten ze te verdrijven. De waarheid der kenschetsing van het »uithangbord" en van het bezwaar tegen het Handboekje, in den brief van L. L. wordt o. i. door bovenstaand schrijven zelf in het licht gesteld. De Gemeente uit de Scheiding kunnen met zulk een Handboekje geen vrede hebben; en, goed bezien, geen enkele van »de Geref. Kerken." 't Bevreemdt ons wel, dat andere bladen dit niet zien, althans niet zeggen. Maar nu wij het zien en Ds F., ons ten overvloede zegt, dat het wel degelijk zijne theorie is, die hem leidde en zal leiden, nu mogen wij ook niet nalaten het te zeggen. Om des lieven vredes wil, die zonder waarheid en zuiverheid niet kan bestaan. Het doet ons echter zeer leed, dat wij in plaats van te zamen al onze kracht te kunnen wijden aan den opbouw van de Geref. Kerken, nu nog weer aan 't werk moeten tijgen om »hinderpalen" op te ruimen, waartegen wij o. a. de *Zeeuwsche Kerkbode* ten vorige jare gewaarschuwd hebben. Och, mochten wij één van hart en één van zin al de touwen en de brokken van het Genootschaps juk naslepende voor goed opruimen, en zelfs de reuk daarvan verdrijven uit onze kleederen, woorden en gedachten. Wij zijn immers vrij gemaakt door den Heere van dat wereldsch Genootschap, en hebben daarmede *gebroken* of daarvan ons *afgescheiden*.

Wij zullen, bij leven en welzijn, aan Ds. F. de eere bieden, zijne beweringen en argumenten openhartig te bespreken. Al moeten we er tegen opkomen, en luide blijven waarschuwen om toch niet door dezen en dergelijken ijver de onrust en spanning, die op vele plaatsen heerscht, te vermeerderen, en den niet-meegaanden broeders *gratis* »koren", te bezorgen — wij zullen het doen in den geest en op den toon der broederlijke liefde. In de hoop, dat wij het nog wel eens worden, en liever alle schadelijke theoriën varen laten dan de vereeniging van de Geref. Kerken storen.

Daarom moeten we echter reeds nu Ds. F. vergoeken, nooit weer de beschuldiging van »schimpen" op ons te leggen. We zijn gewoon, ronduit te spreken op vergaderingen en ook in de pers. Ach ja, menigmaal ontglipt ook ons wel eens een onjuiste of te harde uitdrukking. Maar »schimpen" — we herinneren ons niet, ooit zulks te hebben gedaan.

Ds. F. acht de uitdrukking »doleantistisch" eene »schimpende". Ook Ds. Beuker moest het onlangs ontgelden wegens dien term, toen hij n.l. in éénen adem doleantisme en separatisme verwierp. Ds. F. acht blijkbaar het »doleantisme" een zaak zóó verfoeilijk, dat de naam zelf het vonnis is. Dat zij zoo. Dat geeft ons zelfs hoop om Ds. F. te winnen, niet voor »separatisme" of ook voor »separatie" — die ook niet het zelfde is als de »Afscheiding van 1834 — maar voor de methode der doleantie, zooals die door de *onveranderd* aangenomene »bedingen" de C. G. Synode van Leeuwarden is vrijgelaten en geleid. Evenwel dat »schimpende neme hij terug. *Wij* hebben dat woord *niet* uitgedacht. 't Is als we ons niet vergissen, het eerst door *De Heraut* gebruikt. Hoe dat zij, wij gebruiken het niet om te schimpen, maar om te onderscheiden. Om de doleantie te onderscheiden van de op den spits-drijverij van de theorie. Kort gezegd: doleantisten zijn o. i. zij, die van geen »begrenzing" willen weten. Tegen *die weerlauwing*", alias »iskenning, *zder grenzen*" ging aldaar van C. G. zijde de strijd. Daarvoor vreesde en beefde elk C. G. hart. En omdat nu het »Handboekje" die *begrenzing* afwees, die door de bedingen van Leeuw. werd bedoeld en verkregen, daarom, gansch objectief, noemden wij het voorwoord »een doleantistisch uithangbord". Daarin kunnen we ons vergissen, maar van »schimpen" mag geen sprake zijn.

Vergissen we ons — o hoe blijde zullen we dan wezen. Want waarlijk ons hart wij niets liever dan krachtige doorwerking der Vereeniging; het doet ons leed, dat op zoo vele plaatsen de eenheid, de waardeering en liefde niet toeneemt maar ieder liefst bij de zijnen zich houdt. We meenen echter tot onze droefheid, dat we ons niet vergissen En zoolang 't nu ook onze overtuiging is, dat de Synoden wel de begrenzing hebben vastgesteld mogen we niet zwijgen als die begrenzing door invloedrijke en kundige mannen wordt ter zijde gezet voor de vroeger N. G. Kerken, en nog veel minder waar die theorie ook op de van de N. H. Kerk als van eene valsche Kerk willens en wetens afgescheiden Gemeenten of Kerken wordt toegepast; zij het dan ook, dat dit geschiede terwille de eenheid van het net, zooals punt 3 van br. F.'s brief schijnt aan te duiden.

Laat men allen, die het handboekje hebben al vast mogen aanraden, het opstel »*In den weg van innige gemeenschap met Christus, tot hoogere eenheid*" van Ds. I. J. Ploos v. A. te lezen. Daarin is de rechte toon aangeslagen en de begrenzing niet afgewezen maar noodig verklaard. Wij zijn Geref. Kerken; die buiten zijn oordeek God. Men is voor of tegen. En allen die avoor" zijn, en die allen met hun zaad mogen als leden onzer kerken worden erkend. Is dat niet zoo?

Wij voor ons achten dit debat een anachronisme, dat ons opnieuw het bewijs komt leveren, hoe niet alle menschen op gelijke wijze in hun denken georganiseerd zijn.

Ons zou het niet in den zin zijn gekomen zulk een Separatie en Doleantie dekkende formule voor zulk een Handboekje te kiezen. Het cijfer zonder meer zou ons volstaan hebben, daar elk lezer toch wel wist, wat dit cijfer beduidde.

Cijfers hebben juist dit eigenaardige, dat ze door verschillende landslui anders worden uitgesproken. Schrijf ik 100, dan leest een Franschman dat op zijn Fransch, en een Engelschman op zijn Engelsch. De één zegt *cent*, de ander *one hundred*.

En zoo ook zou een Separatist dit cijfer achter den naam van een kerk gelezen hebben in den zin van: »deze lieden hebben deze kerk gesticht of zijn er later in opgenomen;" en zou een doleantist (*sit venia verbo*) gelezen hebben: »deze zijn de lieden, die alvast tot de erkenning van de ware ambtsdragers gekomen zijn."

We zouden dan noch aan Ds. Feringa's accuratesse behoefte hebben gevoeld, noch Prof. Lindeboom's ergernis in ons hebben voelen opkomen.

Ook zien we de apostelen zeer weinig met deze quaestie tegenover Israël bezig.

Ze betuigen hun, die in de synagoge achterblijven, dat ze zich bekeeren moeten, en ons dunkt daarin zijn Prof. Lindeboom en Ds. Feringa het in de toepassing ook op onze toestanden eens.

KUYPER.

Officieele Berichten.

(*Met verkorting uit het Kerkblad van 3 Febr.*)

Hulpbehoevende Kerken.

De door de Provinciale Synoden, ter uitvoering van de besluiten der Generale Synode te Amsterdam, gehouden in Juni 1892, benoemde *Deputaten* voor de *Hulpbehoevende kerken*, berichten aan de Gereformeerde kerken, dat zij zich hebben vereenigd en een aanvang gemaakt met de behandeling der hun toevertrouwde belangen.

Zij noodigen alsnu de kerken uit, gedachtig aan den nood der hulpbehoevende zusteren, daartoe inzamelingen te houden, waarvan hetgeen van de eigen Classis en Provincie mocht kunnen afgezonderd worden, bestemd worde voor de *Algemeene kas*.

Het voor de Algemeene kas bestemde bedrag kan gezonden worden aan den ondergeteekende, Penningmeester.

Naar het door de Generale Synode dienaangaande bepaalde, kunnen de kerken die ondersteuning wenschen, eerst dan voor hulp in aanmerking komen bij de Algemeene kas, nadat gebleken is, dat zij zelve deden wat zij konden, de Classis naar vermogen bijstond, en ook de Provincie hulp verleende.

Dat de liefde dringe tot bijstand in den nood, naar den regel van 2 Kor. 8, opdat de kerkedienst overal behoorlijk onderhouden worde tot stichting en opbouwing der gemeente des Heeren.

Deputaten voor de Algemeene kas voor de Hulpbehoevende kerken,
B. VAN SCHELVEN, *Voorzitter.*
A. W. VAN BEECK CALKOEN,
Secretaris-Penningmeester.

Jan. 1893.

Zending.

De volgende circulaire is door Deputaten Synodi tot de Zending onder Heidenen en Mahomedanen aan de Kerkeraden verzonden:

WelEerw. en Eerw. Broeders!

Deputaten Synodi der Gereformeerde Kerken tot de Zending onder Heidenen en Mahomedanen hebben, op hunne vergaderingen te 's Hage en Utrecht, in September en Januari ll., in rijpe overweging genomen de uitzending van Broeder, Dr. J. G. Scheurer, als Zendeling-arts naar Midden-Java.

Dr. Scheurer ontving opleiding tot Zendeling als kweekeling der Utrechtsche Zending-Vereeniging. Omstreeks den tijd, dat hij, na volbrachte studie, zou worden uitgezonden, kwam de Ned. Herv. Gemeente te Utrecht in doleantie, en omdat de heer Scheurer van harte en openlijk zijn instemming daarmede betuigde, werd hij door het Bestuur der genoemde Zending-Vereeniging gedwongen, het Zendinghuis te verlaten.

In den recht kerkelijken weg, werd hij nu door den Kerkeraad der Ned. Geref. Kerk van Utrecht aanbevolen bij Deputaten der voorl. Synode van Ned. Geref. Kerken, tot de Zending, en door dezen kwam hij in betrekking met de Ned. Geref. Zending-Vereeniging. Daar het bleek, dat Br. Scheurer bijzonderen aanleg had voor de geneeskunde, en daar er zoo dringende behoefte bestaat ook op Midden-Java aan Zendeling-artsen, werd besloten, hem als zoodanig te laten opleiden. Waartoe ook, onder de leiding des Heeren, een uitstekende gelegenheid geopend werd in verband met de *Medical Mission Association*, te Londen.

Als kweekeling der Ned. Geref. Zending-Vereeniging, vertrok de heer Scheurer, in Januari 1887, naar Londen, waar hij huisvesting verkreeg in de Stichting onder bestuur van Dr. J. M. Maxwell, den secretaris der bedoelde Medische Zending-Vereeniging. Na een jaar van voorbereidende studie, werd hij toegelaten als student in de medicijnen aan het groote Londen-hospitaal, waar hij sedert zijne studiën vervolgde. In het najaar van 1892 legde hij zijn eind examina af, en verkreeg hij de diplomas van M. R. C. S. (*Member of the Royal College of Surgeons*) en L. R. C. P. (*Licentiate of the Royal College of Phisicians*), die hem recht geven tot de uitoefening der genees-, heel- en verloskunde, in al haar omvang, zoowel in Groot-Brittanje als in de Britsche Koloniën, en op welke hij in andere Engelsch sprekende landen, zonder verder examen tot de praktijk der geneeskunde wordt toegelaten. Gedurende den tijd zijner studiën heeft hij zich in hooge mate de achting zijner professoren en medestudenten verworven.

Met betrekking tot zijne uitzending, is door Deputaten vooral in overweging genomen, dat de heer Scheurer werd opgeleid in verband met de Ned. Geref. Zend.-Vereeniging, om, zoodra hij zijne studien zou hebben volbracht, door die Vereeniging te worden uitgezonden als Zendeling-arts. Indien er nu geen sprake van ware, dat de Kerken den arbeid dier Zending-Vereeniging zullen overnemen, dan zou Dr. Scheurer nu door haar worden uitgezonden. Staande de regeling der overname van bedoelden arbeid door de Kerken, is het niet de zaak dier Vereeniging om uit te zenden, terwijl toch die uitzending zelve niet mag worden vertraagd. Reden waarom Deputaten besloten hebben, Dr. Scheurer uit te zenden in overleg met de Ned. Geref. Zending-Vereeniging.

Deputaten dit ter kennisse der Kerken brengende doen tegelijkertijd, door de respectieve Kerkeraden, een beroep op hare bereidwilligheid om, door eene bijzondere geldelijke bijdrage te voorzien in de kosten aan de uitzending en eerste vestiging van Dr. Scheurer verbonden. Als ieder der 700 Gereformeerde Kerken van Nederland, naar vermogen, iets bijdraagt, dan zal de benoodigde som *spoedig* en *zonder moeite* bijeengebracht zijn. De regeling, hoe zulks in iedere bijzondere Kerk het best geschieden zal, kan onder geen betere zorg zijn, dan die des Kerkeraads. Waarom Deputaten de vrijheid nemen Weleerw. en Eerwaarde Broeders, u te verzoeken ook hierin voor uwe Kerk, de zaak des Heeren, in de uitbreiding zijns Koninkrijks, te willen dienen. De ingekomen gelden kunnen gezonden worden aan de ondergeteekenden; aan den heer *de Moen*, penningmeester te *Doesburg*, of aan den penningmeester der Ned. Geref. Zend.-Vereen., den heer *Stovi, Vijzelstraat, Amsterdam.*

En hoovenal, dat deze eerste uitzending uit Nederland van een arts in den dienst der Zending in het gebed moge worde gedacht voor des Heeren aangezicht. Onze verwachting van zegen op den voorgenomen arbeid van dezen Zendeling-arts is alleen van den Heere onzen God, in algeheele afhankelijkheid van de leiding des Geestes, naar het onfeilbaar Woord. Doch de Heere wil om die leiding en zegen gebeden zijn. Dat er dan veel gebeds opga uit onze Kerken, opdat deze dienst den Heere welgevallig moge zijn en van Hem gezegend.

Met heilbede en groete, verblijven wij Wel-Eerw. en Eerw. Broeders,

De Deputaten Synodi van Gereformeerde Kerken tot de Zending onder de Heidenen en Mahomedanen,
Namens hen,
J. H. DONNER.
F. LION CACHET.

Leiden, Rotterdam, } 23 Januari 1893.

Buitenland.

Syrië. Waarschuwing tegen twee bedriegers-collectanten. Uit de Syrische kerken.

In de *Allgemeine Evangelisch-Lutherische Kirchenzeitung* wordt door den Syrischen predikant W. Faber te Tschirma bij Greiz gewaarschuwd tegen twee zwendelaars-collectanten, met name Sergius en Chananischu. Geen van beiden is predikant. Sergius is een gegoed bezitter van wijnbergen uit Gugtopa in Urumia. In de laatste jaren heeft hij minstens 10 bedelreizen gemaakt. Voor drie jaren collecteerde hij groote sommen in Engeland en Amerika voor de stichting van een school voor blinden in Gugtopa, in Urumia. In Gugtopa is slechts een blinde dame, die in haar onderhoud voorzien kan, te vinden. Toen ter tijd waarschuwde de directeur van het Amerikaansch bijbelgenootschap Labarre, tegen het doen van Sergius, Chananischu en andere collectanten, omdat hij in de gelegenheid geweest was hen in hun vaderland gade te slaan. Sergius heeft behalve Amerika en Engeland ook collectereizen gedaan door Noorwegen, Zweden en Denemarken, en als wij ons niet vergissen dan heeft hij met Chananischu ook Nederland bezocht.

Wel heeft het tweetal eenige aanbevelingen bij zich, doch op de keper beschouwd beduiden die niets. Sergius en Chananischu zijn evenzeer bedriegers als de zich te Barmen in voorloopige hechtenis bevindende Simon bar Hormisz, die een welgesteld grondbezitter uit Syrië is. Een ander Syrisch collectant Babu uit Supergan heeft duizenden guldens in Zweden gecollecteerd en werd zelfs bij den koning toegelaten. Faber heeft zelf een photografie gezien, waarop Babu heet te staan tusschen zijne weeskinderen. Daar Faber in 't bezit was van de photografie van het te Gugtopa bestaande Syrische weeshuis, zoo bleek het hem dat Babu eenvoudig het hoofd van den directeur van het weeshuis eenvoudig uit de photografie had gesneden om daarna het hoofd van een zijner konterfeitsels er op te plakken, waarna hij het aldus verkregen beeld opnieuw had laten photografeeren. Mozes bar Jakob, die in 1891 op zijn collectereis zoo innig kon spreken, bewees, toen hij in Syrie was teruggekeerd, dat hij een slecht sujet was, van wiens weeshuis geen steen te vinden was.

Tot bevestiging van zijn oordeel over Sergius en Chananischu beroept de heer Faber zich op het oordeel van Dr. Shad, die sedert vele jaren de zending van uit Amerika in Syrie geleid heeft en op den pred. Brown, zendeling der Engelsch-Episcopaalsche kerk, en op Dr. Labberze.

Wie geld geven wil voor de Syrische kerk zende het aan bisschop Max Gabriel te Urumania, deze besteedt het, volgens den heer Faber, voor dat gene wat het meest steun behoeft.

De bijdragen die men aan Sergius en Chananischu gegeven heeft, zijn voor het Godsrijk verloren, tenzij men de beide bedriegers weet achter slot en grendel te zetten. Dan behoeft men enkel in de bladen opgave te vragen van hetgeen men hen toebetrouwde, welk geld dan gemakkelijk door tusschenkomst van de consuls is terug te krijgen. Want Sergius is onderdaan van den Perzischen grootgrondheer van het dorp Gugtopa, Serai Sultana, en deze is wel een Mahomedaan, doch hij behandelt zijn onderdanen zeer goed. Hij zal er zeer goed toe te vinden zijn om het den Christenen ontstolen geld van het aanzienlijk vermogen van Sergius terug te geven. Van onderdrukking der Christenen door de Mahomedanen in Perzisch Syrië is geen sprake meer.

De heer W. Faber is van oordeel, dat de Syrische kerk den steun der Christenen in de oude en nieuwe wereld zeer noodig heeft. Zij is een van de oudste kerken der wereld, en hoe ook vervallen, vindt men nog iets van de zalf en van de geur van het Christelijk leven uit den apostolischen tijd in haar, doordat zoovele oude en eerwaardige gebruiken in haar nog in eere zijn. Een grooten zegen zou het zijn, indien zich een comité vormde, om de Syrische kerk te helpen om hare leeraars een betere opleiding te bezorgen. Pera Johannes, die in het Missions Seminar te Hermansberg gevormd werd, schijnt met zegen in zijne omgeving te arbeiden. De kerk begint behoefte aan prediking te gevoelen; sedert vele jaren had men aan de op zichzelve zoo schoone liturgie genoeg.

Verstaan wij de bedoeling van den heer W. Faber wel, dan is het 't streven niet om in Syrië tot nieuwe kerkformatie te komen, maar om de oude bijna verstorven kerk met nieuw leven te bezielen, door haar te voorzien van goede predikers.

Of dit eene goede methode tot reformatie is, meenen wij te moeten betwijfelen. Toch verleugen wij ons dat door de Britsche en Amerikaansche Bijbelgenootschappen gezorgd is voor de verspreiding van Gods Woord in Syrië, en hopen wij dat het plan tot stichting eener Theologische Hoogeschool te Urumania slagen zal.

Gemengd Nieuws

In 1892 overleed in Engeland de Episcopaalsche predikant James Spurrel, die zijn kolossaal vermogen ten bedrage van meer dan *zeven millioen guldens*, vermaakte aan verschillende kerkelijke instellingen of inrichtingen van weldadigheid. Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap ontving pl. min. *f* 250,000, de Anglicaansche zending in Afrika en China *f* 600 000, voor een idioten-asyl was *f* 60,000 gelegateerd.

In Duitschland en Oostenrijk wordt het publiek van dienstboden ontzet, bedorven door de uitgevers van de zg. »Hintertreppen litteratur." Het is er om te doen om de schandalen van den dag in den vorm van romans onder de oogen van den minderen stand te brengen. De dood van Lodewijk II van Beieren heeft de stof geleverd voor 13 romans; de zelfmoord van prins Rudolph van Oostenrijk voor 22; van het boek, getiteld: »Schenk, de moordenaar van dienstboden", werden 200,000 exemplaren verkocht; met de uitgave van »de Beul van Berlijn" zijn groote sommen verdiend.

Dat er veel naar dergelijke boeken gevraagd wordt, blijkt wel uit het treurige feit, dat de uitgevers van dergelijke litteratuur er een leger van 45 000 colporteurs op na houden.

En nog is deze litteratuur niet de verderfelijkste. Er zijn schrijvers en uitgevers, die niet dan de walgelijkste tooneelen beschrijven, hetgeen de »pornographische" litteratuur genoemd wordt. Deze laatste is vooral in Frankrijk te zoeken.

WINCKEL.

John Wesley.

Aan Spurgeon's nagedachtenis.

IV.

Tot op dit tijdstip toe was hij ondanks de edele reinheid zijns levens, toch steeds een slaaf geweest van twijfel, en had voortdurende vrees hem gekweld. Nu gevoelde hij het innerlijke getuigenis van Gods vergevende genade. In dit gevoelen werd hij versterkt door zijn bezoek aan Herrnhütt in Juni 1738. Hij had daar toen een onderhoud met Zinzendorf en Christian David. Het gevoel was echter van voorbijgaanden aard, en zijn eigen zelfvertrouwen ontvlood hem dermate, dat hij in 1739 schrijft, dat hij »geen Christen was" en dat hij noch Gods liefde bezat, noch verheuging vond in den Heiligen Geest, noch den vrede des Heeren deelachtig was. In 1747 beschouwde hij de gedachte aan geloof, als een middel tot verlossing, als strijdig met het gezond verstand; in 1761 was hij niet langer van oordeel, dat zelfvertrouwen een noodzakelijk kenmerk van den waren Christen is. Toch maakt deze datum van Mei 1738 een keerpunt in zijne loopbaan uit. Gedurende de tien daaraanvolgende jaren, preekte hij de noodzakelijkheid van oogenblikkelijke bekeering, de innerlijke overtuiging van verzoening en de zekerheid van genade ten slotte, met zooveel voorbarigheid, dat dit eene tijdelijke afscheiding ten gevolge had van de gevestigde staatskerk. Na verloop van dien tijd wijzigde hij, zoo hij ze zelfs niet geheel en al liet varen, de inzichten, welke vóór dat tijdstip de zijne waren. In dien tusschentijd echter was hij ongemerkt de stichter geworden van het Wesleyaansche Methodisme.

Van 1739—1747 predikten de Wesleys hunne begrippen omtrent plotselinge bekeering, zelfvertrouwen en genade door geloof, met zooveel kracht en nadruk, dat onder hun gehoor gevallen van godsdienstwaanzin niet zeldzaam waren. In het oog van het beschaafde deel van het publiek, wierpen die gevallen een schaduw van discrediet op de Methodistische beweging zelve. Het moet echter erkend worden, dat de indruk van deze lichamelijke manifestatien, op de groote onwetende schare geweldig was. Met zijn tot lichtgeloovigheid overhellend temperament, en zijne besliste neiging tot het wonderbaarlijke, moedigde Wesley in het begin deze uiterlijke vertooningen aan, welke hij nu eens aan goddelijke, dan weer aan Satanische invloeden toedichtte. Charles Wesley echter, had zich van den beginne af er tegen gekant, en overreedde ten slotte zijn broeder hem daarin te steunen, en zijne zienswijze daaromtrent te deelen. In 1747 schreef John Wesley: »De bewering, dat geloof een middel tot verlossing is, is strijdig met het gezond verstand". Eene halve eeuw later zeide hij tot Mr. Melville Horne, toen hij met dezen een gesprek voerde over het begin-tijdperk van zijne zending op aarde. „Toen, nu vijftig jaar geleden mijn broeder Charles en ik, in den eenvoud onzes harten, het goede Engelsche volk verkondigden, dat tenzij zij *wisten*, dat hunne zonden vergeven waren, de toorn en de vloek Gods steeds over hun hoofd hingen, toen heeft men ons niet gesteenigd, Melvill, en dat verbaast mij. De Methodisten zullen nu, hoop ik, wel beter weten."

Wesley's succes was gedeeltelijk te danken aan zijn persoonlijk karakter, gedeeltelijk aan de verdooving, waarin het godsdienstig leven, om hem heen lag gedompeld, gedeeltelijk aan de geschiktheid van zijn bijzondere manier van onderwijzen, om te voldoen aan de eischen van den dag; en gedeeltelijk ook, zooals wij nu kunnen gewaar worden, aan de maatschappelijke neigingen van zijn tijd. Onbewust greep Wesley eene machtige beweging aan, op het oogenblik zelf, toen ze een aanvang nam.

De achttiende eeuw is de zaaitijd geweest van industrieelen vooruitgang, Fabriekwezen en landbouw, en de menschen daarmede, gingen met reuzenschreden, ja met sprongen vooruit. De politieke voorteekenen van de eeuw zijn de opkomst der nieuwe republiek in Amerika, en de val van de monarchie in Frankrijk.

In Engeland zelf waren de gebeurtenissen, die de maatschappij een nieuw en ander aanschijn gaven van meer vreedzamen aard, dan deze beide geweldige uitbarstingen. Doch velerlei politieke bewegingen, kleine revolutien op onderscheiden gebied, de groote uitbreiding aan de beschaving gegeven, door couranten en tijdschriften literatuur, bewezen ook hier, dat het volk uit zijne sluimering was ontwaakt. De letteren herleefden; dichters als Cowper Burns, zangers der opkomende democratie, namen de handschoen op voor het volk; warm en haristochtelijk was hun sympathie voor de verdrukten, en diep drongen hunne woorden door in de harten der lijdenden in de groote dicht bevolkte centra van handel en industrie. Evenzoo werd ook het Methodisme gedragen door de steun zijner voorstanders, en ofschoon het niet aldus door Wesley bedoeld was, werd het door zijn volgelingen beschouwd, als een protest tegen de gevoellooze onverschilligheid der aristocratisch gezinde gevestigde kerk, die er aan gewoon geraakt was, haar met den mijter getooid voorhoofd slechts te vertoonen aan het Hof en in het Parlement. Deze beweging nu greep Wesley aan toen ze begon. Ook is hij niet bepaald de eerste geweest, die deze wedergeboorte van de godsdienst bewerkte.

In Duitschland waren het de Herrnhutters, in Amerika was het Jonathan Edwards; in Wales, Howell Harris; in Schotland Robe of Kilsyth, die reeds voor de Wesley's, hunnen renaissance arbeid hadden aangevangen. Ook had Whitefield gedurende Wesley's verblijf in Georgia, reeds langen tijd zijn hage-preeken gehouden.

En toch wordt Wesley, en terecht, de *grondlegger* van de beweging genoemd. Gelooven, om te heerschen, met een sterk organiseerend vermuft, en een helderen geest van ordonnantie en bestuur bedeeld, was hij de man, die aan de evengenoemde sporadische en tijdelijke pogingen, kracht schonk en een blijvend bestaan.

Voor Kinderen.

De Voorzienigheid Gods.

Het is nog niet zoo heel lang geleden, dat ik in eene Vaderlandsche Geschiedenis de merkwaardige woorden las »de mensch is zelf de schepper van zijn lot". Toen ik dit las, kwamen mij de woorden van onzen Heiland te binnen: »Ik dank U, Vader! dat Gij dit voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt het den kinderkens geopenbaard."

Godvreezende kinderen zouden bij 't lezen der woorden van dien geschiedschrijver hunne oogen nauwelijks gelooven, en zeker in hunne eenvoudigheid het hoofd schudden, zonder dat iemand het recht had, hen als wijsneuzen te brandmerken. Dit zou ten minste die jongen gedaan hebben, waarvan ik u thans een weinig ga vertellen.

Ik wou, dat ge Piet Potter's kameraad had kunnen zijn, of liever nog, dat ge zulk een jeugdigen vriend gevonden hebt of nog vindt; jongens, ge zoudt er u niet over beklagen, dat weet ik vast. Piet Potter woonde op een der Friesche dorpen, en bezocht — 't is nu 25 jaren geleden — de openbare dorpsschool aldaar, omdat er uren in den omtrek geene Chr. school was te vinden.

De meester was tevens klokluider, maar had een paar jongens aangesteld, die 's middags om één uur deze taak voor hem waarnamen. Op zekeren dag waren onze Piet en zijn vriend Dirk Veltman met deze opdracht vereerd, en stapten ze een half uren te voren, met den sleutel der kerkdeur gewapend, reeds naar den toren. Ze gingen naar binnen, klommen de trappen op, en stonden weldra bij de klok, waarvan ze nu den klepel konden zien hangen, die hen zoo dikwijls schoolwaarts had gedreven.

Dirk was meermalen in den toren geweest, en wist er den toegang aan te wijzen tot de ruimte tusschen het gewelf en het dak van de kerk. Boven dit gewelf waren breede planken gelegd, over dikke balken, waarop Dirk zijnen vriend uitnoodigde, hem te volgen. Halverwege de kerk gekomen, liet Dirk zich langzaam neerzakken op een der dunne balkjes, die het zwakke gewelf droegen. Piet beweerde opperbest, dat Dirk het op de spreeuwennesten gemunt had; maar kon volstrekt niet inzien, waartoe hij zoo omzichtig te werk ging. Toen Dirk hem de nesten wilden aanwijzen, zette Piet zich tot een sprong gereed, om over de ronde oppervlakte van het gewelf zich te laten glijden, en den weg wat spoediger af te leggen.

Juist op het oogenblik, dat Piet den sprong zou volbrengen, weerhield hem Dirk met den uitroep: ho! ho! Piet gehoorzaamde, en... kwam tot nadenken. Was hij gesprongen, de brooze zoldering zou gebroken, en Piet op een der banken in de kerk geradbraakt zijn. Hij beefde bij die gedachte, en in stilte — want Dirk was een jongen van ongeloovige ouders — slaakt hij een kort dankgebed. Hij had den vinger Gods gevoeld, en verstond nu beter dan dien morgen de woorden des bijbels, die zijn vader bij 't ontbijt gelezen had: »Ik dank U, Vader, dat Gij dit voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt het den kinderkens geopenbaard".

De indruk, dien deze gebeurtenis in zijn gemoed maakte, was onuitwischbaar. Zijn avond- en morgenbed werden uitgebreid; want als hij het gebeden had, kan hij geen »amen" laten volgen. Ook bad hij dikwijls, als hij aan de oogen van vreemden, of van broeders en zusters onttrokken was. En God betoonde zich ook aan hem een hoorder des gebeds. Laat ik u daar nog eens een bewijs van leveren.

Piet had gehoord, dat er te K., 1½ uur van zijne woonplaats een Christelijke school was gesticht. Hij was nu dertien jaar oud en verlangde zeer, om nog eens op zulk een school onderwezen te worden. Dit verlangen maakte hij zijn ouders bekend; maar dezen gaven er nauwelijks acht op; hij was de schooljaren uit, en zou veel te ver moeten loopen; hoe kon Piet toch die gedachte in het hoofd krijgen?

Deze had evenwel zijn innig verlangen den Heere bekend gemaakt, en dróng er bij zijne ouders niet verder op aan, omdat hij zeker geloofde, dat deze wel van gedachten zouden veranderen. Hoe hij dit zoo vast gelooven kon? Ik zal het u zeggen.